

Kan bygder med godt image skape bulyst? Eit omdømmeperspektiv på bygde-Norge

Reidar Almås

Professor Norsk senter for bygdeforskning/ NTNU

Selbukonferansen 26.01. 2011

Norsk senter for bygdeforskning

Personale og kompetanse

- Direktør Egil Petter Stræte
- 30 tilsette (26 vitenskapelige), 60% kvinner
- Arbeider på oppdrag, omsetning 24 mill kr pr år
- Alle samfunnsfag, frå sosiologi til landbruks- og fiskerifag
- Lokalisert i Trondheim, nær NTNU på Dragvoll
- Samarbeid med forvaltning, landbruk og bygdenæringar

Bygdeforskning

Norsk senter for bygdeforskning skal gjennom samfunnsvitskapelig forskning gje fakta, analysar, idear og ny kunnskap som kan løyse problem og skape ei sosial, økonomisk og økologisk berekraftig utvikling i bygde-Noreg

I tillegg skal vi knuse myter! (frå vår visjon)

Gode og mindre gode myter om bygda og bygdefolket

- ✓ Trygt og godt
 - ✓ Folk tar vare på kvarandre
 - ✓ Alle kjenner alle
 - ✓ Dugnadsånd
-
- ✓ Primitivt
 - ✓ Sidrompa
 - ✓ Gammaldags
 - ✓ Bygdedyret laust over alt (i alle fall aust for Glomma)

Bygdefolk og det nye hamskiftet: Globaliseringa har gitt oss nye bygder

- ✓ Kven er det gåtefulle bygdefolket?
- ✓ Er det ein, eller mange stammar?
- ✓ Korleis er det med omdømmet, til Bjugn, Hommelvik, Selbu, Verdal, Høylandet, Frøya, Oppdal og Rindal?
- ✓ La oss dra ut på ei bygdereise for å finne bygda og bygdefolket

Sjå mangfaldet i bygda!

Søk fakta, ikkje prat tull! Dei som leita etter fakta og den som teikna

Datamaterialet:
MMM: Norsk Monitor 2005
4000 intervju

- ✓ 829 bygdefolk
- ✓ 20,7% av heile utvalet
- ✓ 780 000 vaksne sjølrapporterte bygdefolk i Norge

Johan Fredrik Rye

Jostein Vik

Oddveig
Storstad

Reidar
Almås

Bjarne Stenberg

Arild Blekesaune

Bonden

- ✓ Lever av å vera bonde
- ✓ Høg arbeidsinnsats
- ✓ Landbruksutdanning
- ✓ Stort areal, høg landbruksinntekt
- ✓ Samvirkeorientert
- ✓ Yrkesstolt
- ✓ Bur oftast i eit godt landbruksmiljø

- ✓ 4% av bygdefolket (31 200)

Bygdepatrioten

- ✓ Trives i bygda
- ✓ Arbeider ikkje i jordbruk /skogbruk
- ✓ Er enig på alle desse spørsmåla:
 - ✓ Oppretthalde jordbruket på dagens nivå
 - ✓ Oppretthalde ein omfattande landbruksproduksjon
 - ✓ Sikre levekåra i ulike delar av landet
 - ✓ Bevare lokal matproduksjon
- ✓ Utgjer 14,0% (109 200)

Telependlaren

- ✓ Arbeider ofte heime
- ✓ Har tilgang på PC heime
- ✓ Brukar PC dagleg
- ✓ Har tilgang på internett heime
- ✓ Brukar internett dagleg
- ✓ Har Breiband eller ADSL

- ✓ Utgjer 13% (101 400)

Kaffelatte-ungdomen

- ✓ Yngre enn 40 år
- ✓ Singel eller sambo
- ✓ Utdanna på universitetsnivå
- ✓ Har bygdedøra på gløtt
- ✓ Utgjør 12% (93 600)

Den utdanna omsorgskvinna ("Mor godhjarta")

- ✓ Kvinne
- ✓ Gift, sambu, skilt eller enke (ikkje einsleg)
- ✓ Høg utdanning (høgskole eller universitetsnivå)
- ✓ Arbeider i offentleg sektor (stat eller kommune)
- ✓ Utgjer 11% (85 800)

Den kulturelle eldsjela

- ✓ Sentral i bygdas kulturliv
- ✓ Er med i mange lag og organisasjoner
- ✓ Er ofte på museum, på kunstutstilling, i teater, på konsert, på festival
- ✓ Utgjør 10% (78 000)

Bedehusgjengaren

- ✓ Har dei siste 12 mnd vore på minst 10 religiøse møte utanom gudsteneste i kjerke
- ✓ Utgjer 5% (39 000)

Livsstilsinnflyttaren

- ✓ Har vokse opp i "mindre by" eller meir urbant
- ✓ Har ikkje vakse opp i dagens bustadskommune
- ✓ Vil helst vera mye ute i naturen
- ✓ Utgjer 5% av bygdefolket (39 000)

Den heimeverande husmora

- ✓ Kvinne
- ✓ Stilling i husstanden:
Husmor
- ✓ Ikkje i lønna arbeid
- ✓ Gift

- ✓ Utgjær 5% (39 000)

Skeptikaren

- ✓ ”Det gamle og velprøvde er som regel bedre enn nymotens påfunn”
- ✓ ”Synes du i det hele tatt at man kan stole på de fleste mennesker, eller synes du at en ikke kan være forsiktig nok i omgangen med mennesker?”
- ✓ ”Vil du si at du bekymrer deg ofte, av og til eller sjelden for hva som kommer til å skje deg i fremtiden, eller er du aldri bekymret for fremtiden?”

✓ Utgjør 4% (31 200)

Bygdeforskning

Hillbilly

- ✓ Mann
- ✓ Folkeskole eller ungdomsskole/realsk.
- ✓ Har budd i kommunen heile livet
- ✓ "Det finnes ikke noe bedre sted å leve"!
- ✓ Utgjør 3% (23 400)

Gründaren

- ✓ Er ein person som kan tenkast å starte eiga bedrift
- ✓ Er sjølvstendig næringsrivande (ikkje "jordbruk/skogbruk")
- ✓ Utgjer 3% (23 400)

Investoren

- ✓ Har aksjar
- ✓ Meiner det er viktig med betre vilkår for næringslivet
- ✓ Er meget interessert i stoff om næringsliv
- ✓ Utgjør 3% (23 400)

Bygdeforskning

Den heimkomne dottera

- ✓ Kvinne
- ✓ Under 40 år, har barn
- ✓ Tilbakeflyttar dit ho vaks opp
- ✓ Har nettverk og slekt
- ✓ Bur billeg
- ✓ Greier seg så vidt økonomisk
- ✓ Lite bøker i heimen
- ✓ Låg bulyst

- ✓ Utgjør 1,7% (13 260)

Bygda i dag: den mangfoldige bygda

- Bygdene blir, på grunn av globaliseringa, både meir like og meir forskjellige
- Norske bygders fortrinn: frivillighet og dugnadsånd
- Bygdenes overlevingskamp er ein kamp om mediemakt og imagebygging ("små bygder med store image")
- Flytande ruralitet: kampen om "bygdas sjel"
- Fritidsmobilitet: folk bur fleire stader ("second home")
- Mangfald i staden for einfald

Bygdemyten om at "alle kjenner alle"

- ✓ Noen kjenner mange
- ✓ Mange kjenner noen
- ✓ Noen kjenner ingen
- ✓ Ingen kjenner "noen"
- ✓ Ingen kjenner alle

Eksemplet Jåren skule før,...

og no

SALGSOPPGAVE

Korsvegen

Enebolig

**Enebolig med garasje/stall.
Stor tomt. Gode solforhold.**

Nærhet til naturen. 3,7 km til butikk og skole.

Bygder i Trøndelag med godt omdømme

Nord:

- ✓ Inderøy
- ✓ Høylandet
- ✓ Leksvik

Sør:

- ✓ Selbu
- ✓ Oppdal
- ✓ (Rindal)

Trollheimsporten

Bygder og stader med potensiale

✓ Hommelvik

✓ Frøya

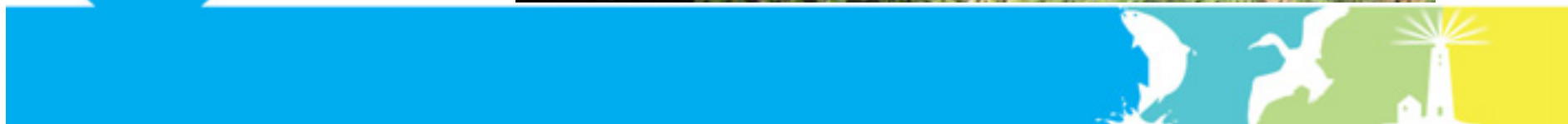

Kystens Rockheim

Det er kult å være fra Frøya
Det blir kult å flytte til Frøya

KOMOPP

Kva er det med bygder som "reiser" seg?

- ✓ Verdal
- ✓ Bjugn
- ✓ Storås

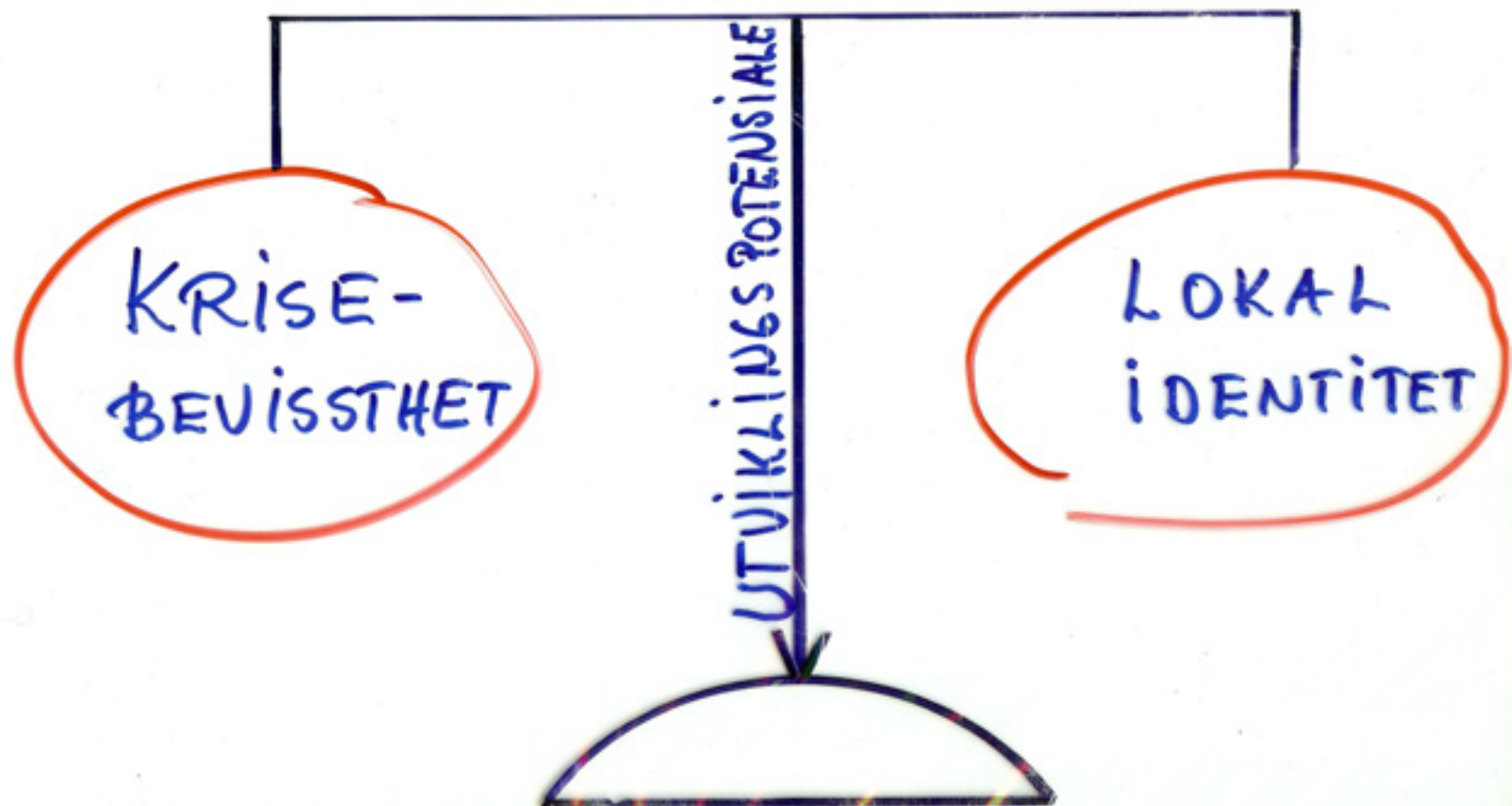

7 faktorar som gir ei bygd eller ein stad godt omdøme (image)?

- ✓ Kreativt kulturliv
- ✓ Mye dugnadsånd
- ✓ Profilerte personlegdomar
- ✓ God politisk kultur med handlekraftige politikarar
- ✓ Dynamisk økonomi
- ✓ Særmerkt kulturlandskap
- ✓ Fråver av skandalar (i notid og nær fortid)

Utviklingspotensiale som balanse mellom krisebevissthet og lokal identitet

Forklaring på dei som lykkest: det nødvendige triangel

Lokal mobilisering; eldsjeler

Eksterne impulsar
"dei gode hjelparane"

Offentleg støtte
Kommune, stat, overstat

Kan bygder med godt image skape bulyst?

”Bygda som skaper sitt eige image” (“Imagebygda”):

Å løfte seg selv etter håret er en kunst
vi alle kan delta i” (Gro Follo)

”Å si halleluja, men å gjøre det...”(Mariann Villa)

Kva vi veit:

10 bod for å skape eit bygdeimage Gro Follo og Mariann Villa

- 1.Bygdeimaget vil vera mangetydig**
- 2.Ha omsettarar mellom grupperingar på staden/i bygda**
- 3.La ulike ressursar møtast, utnyttast og ekspandere**
- 4.Elsk fram koplarar**
- 5.Vinn dei motvillige og lunkne**
- 6.Ha opne dører**
- 7.La økonomi og samfunnsmål vera som hand i hanske**
- 8.Ha noko å vise til**
- 9.Vis dykk fram for andre**
- 10.Få andre til å bera promoteringa vidare**

Henta frå boka "Innovative bygdemiljø" Fagbokforlaget 2010

Bulyst og optimisme: Erfaringar med lokalt utviklingsarbeid

- ✓ At det må skapast ei positiv bevissthet om lokalsamfunnets verdi (sosialt og kulturelt mangfald)
- ✓ At eldsjeleres rolle må anerkjennast og støttast
- ✓ At dei menneskelege ressursane er ein nøkkelfaktor for suksess, særleg i kulturnæringane
- ✓ At samhald, trivsel og kulturell stolthet er viktig for lokal identitet
- ✓ At det må finnast handlingsrom for lokale initiativ

Norsk styrke

- ✓ Sterk offentlig sektor i bygd og by
- ✓ Prioriterte primærnæringar
- ✓ Distriktpolitisk tradisjon
- ✓ Mange gode hjelparar
- ✓ Sterk sivilsamfunnstradisjon
- ✓ Levande og modernisert bygdekultur
- ✓ Utkantvilje: sentrum er der du er!

Alle må tenke når dei vaknar om morgonen:

Kvinnene er like viktige for norske bygder som Golfstraumen!

Dersom alle menneske fekk gjere
akkurat som dei ville, ville truleg
heile jordas befolkning busette
seg i Hølonda eller Sykkylven
(Spaltist Are Kalvø i Dagsavisen)

